

შესაძლებელია თუ არა ტარიფების უფრო მეტად შემცირება

(მაკრო და მიკროეკონომიკური შედეგები*)

საქართველოს მთავრობამ მიმდინარე წლის დასაწყისიდან სოციალურ-ეკონომიკური პოლიტიკის პრიორიტეტებად გამოაცხადა:

– მოსახლეობის სოციალური დაცვის არსებული სისტემის გარდაქმნა-გაუმჯობესება, მისი ეფექტიანობის ამაღლება, სოციალური დახმარებების მოცულობის გადიდება (მიზანი: არსებული რესურსების გათვალისწინებით, მოსახლეობის, განსაკუთრებით კი დაბალშემოსავლიანი ფენების მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესება, მათთვის ჯანმრთელობის დაცვისა და ჟანსალი კვების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა);

– სამეწარმეო აქტივობის ამაღლებისთვის და სამამულო წარმოების აღორძინებისათვის აუცილებელი პირობების შექმნა (ინსტრუმენტები: კონკურენციული ურთიერთობების გაღრმავება, ბაზრების ეფექტიანობის ამაღლება, სათანადო სამართლებრივი, ინსტიტუციური, მატერიალური და ფინანსური მხარდაჭერა, საკონსულტაციო და ინფორმაციული მომსახურების უზრუნველყოფა. მიზანი: საშუალოვადიანი და გრძელვადიანი პერიოდებისათვის ახალი სამუშაო ადგილების შექმნა, დასაქმებულთა რაოდენობის გადიდება, ფარული უმუშევრობის შემცირება, მოსახლეობის შემოსავლების არსებითი ზრდა, პრიორიტეტული დარგების აღორძინება, სამამულო წარმოების კონკურენტუნარიანობის ამაღლება როგორც შიდა, აგრეთვე საგარეო ბაზრებზე, ქვეყნის ეროვნულ-ეკონომიკური უსაფრთხოების ღირსეული სტანდარტის უზრუნველყოფა და ა. შ.).

აღნიშნული პრიორიტეტების პრიზმაში არსებითად ჯდება კომუნალური ტარიფების შემცირება,

ვინაიდან იგი იძლევა როგორც სოციალურ, აგრეთვე ეკონომიკურ ეფექტს, როგორც მოკლევადიანი (შემოსავლების ეფექტის საფუძველზე ერთობლივი მოთხოვნის წახალისება), აგრეთვე საშუალოვადიანი და გრძელვადიანი პერიოდისათვის (ერთობლივი მიზნების სტიმულირება - თუკი ტარიფების შემცირება გავრცელდება სამეწარმეო სექტორზეც).

საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებით, მიმდინარე წლის დასაწყისიდან, ელექტროენერგიაზე ტარიფი მოსახლეობისათვის შემცირდა 3,5 თეთრით, ანუ დაახლოებით 21-27 %-ით, ხოლო ცოტა მოგვიანებით მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება გაზის ტარიფის 5 თეთრით, ანუ დაახლოებით 10%-ით შემცირების შესახებ. საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის 2013 წლის 3 აპრილის №3 დადგენილების თანახმად საყოფაცხოვრებო მომხმარებლებს (მოსახლეობა), რომლებიც მოიხმარენ 101 კვტს-ის ჩათვლით ელექტროენერგიას, ტარიფი დამატებით უმცირდებათ: 1. სს "თელასის" აბონენტებს 0,39 თეთრით (დღგ-ს გარეშე) - 2013 წლის პირველი აპრილიდან 2016 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით; 2. სს "ენერგო პრო ჯორჯიას" აბონენტებს 0,37 თეთრით (დღგ-ს გარეშე) - 2013 წლის პირველი აპრილიდან 2014 წლის პირველ სექტემბრამდე. ე. ი. ამ დადგენილებით მოსახლეობისათვის ელექტროენერგიის ტარიფი (დღგ-ს ჩათვლით) დამატებით მცირდება დაახლოებით 0,5 თეთრით.

ტარიფების, განსაკუთრებით კი გაზის ტარიფის უფრო მკვეთრი შემცირება, რასთან დაკავშირებითაც საზოგადოებაში გარკვეული

მოლოდინები არსებობდა, ობიექტურ გარემოებათა გათვალისწინებით შეუძლებელი აღმოჩნდა, ყოველ შემთხვევაში, ამ ეტაპზე მაინც.

აღნიშნული მცდარი მოლოდინების ფორმირებაში არსებითი როლი შეასრულა: **ბოლო წლების მანძილზე ენერგეტიკის სისტემაში არსებული სიტუაციის გაუმჯობესება, სტატისტიკური ინფორმაციის არარსებობა-ხელმიუწვდომლობამ, შესაბამისი ხელშეკრულებებისა თუ მემორანდუმების გასაიდუმლოებამ, ხშირ შემთხვევაში ამ სფეროსათვის აუცილებელი სპეციფიკური ხასიათის ცოდნის დეფიციტურობამ, თეორიულ-ლოგიკურ ნიაღვრეებთან პრაქტიკის შეუსაბამობამ, რის შედეგადაც საზოგადოების მიერ გადამეტებით იქნა შეფასებული ტარიფების შემცირების შესაძლებლობები.** ამასთან, უარყოფითი როლი შეასრულა ტარიფების შემცირებასთან დაკავშირებით საინფორმაციო საშუალებების მიერ მოსახლეობისთვის სასურველი ინფორმაციის გადაჭარბებული დოზით მიწოდებამაც. აღნიშნული ცხადყოფს მწირი და ხშირად ერთმანეთთან შეუსაბამო ინფორმაციის უფრო ფრთხილი და კრიტიკული გააზრების აუცილებლობას.

უნდა აღინიშნოს, რომ ენერგეტიკული რესურსების, განსაკუთრებით კი ბუნებრივი აირის, წლიური მოხმარების მოცულობისა და სტრუქტურის შესახებ ოფიციალური ინფორმაცია საქართველოში პრაქტიკულად ხელმიუწვდომელია, ან წინააღმდეგობრივია. მაგალითად, ბუნებრივი აირის, როგორც წლიური მთლიანი მოხმარების, აგრეთვე მისი სტრუქტურის (მოსახლეობისათვის, ანუ გათბობისათვის, ინდუსტრიული მომხმარებლებისთვის, ელექტროგენერაციისთვის) შესახებ სტატისტიკური ინფორმაცია არც საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის და არც ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს შესაბამის საიტზე არ

* ეს სტატია წარმოადგენს საინფორმაციო ანალიტიკური სააგენტო "Iverioni"-ში გამოქვეყნებული სტატიის: "შესაძლებელია თუ არა გაზის ტარიფის არსებითი შემცირება?" (<http://iverioni.com.ge/3501-shesadzlebelia-thu-ara-gazis-tarifis-arsebithi-shemcireba.html.2012>). მცირე-დოთ სახეცვლილ ვარიანტს, მიმდინარე წლის პირველ კვარტალში ტარიფების შემცირების გათვალისწინებით.

არის განთავსებული. ზუსტი ოფიციალური მონაცემები არ არსებობს საქართველოსთვის მონოდებული ბუნებრივი აირის ფასების შესახებაც. გაურკვეველია, ქვეყანა რა რაოდენობის გაზს იძენს კომერციულ-საბაზრო ფასად (გაურკვეველია ფასის ზუსტი სიდიდეც. პრესაში ხან 145, ხან 160, ხან კი 240 დოლარია მითითებული), რა რაოდენობისას შელავათიან ფასად (აღნიშნული ფასის ზუსტი სიდიდეც უცნობია) და რა რაოდენობა რჩება "უფასოდ" (ან თუ რჩება საერთოდ. რიგ შემთხვევაში ასეთი "უფასო" გაზის ფასად მითითებულია 110 დოლარი) - სატრანზიტო გადასახადის სახით. უცნობია გაზის ტარიფის გაანგარიშების ჩვენთან არსებული მეთოდის (იხივე როგორც ელექტროენერგიის შემთხვევაში), მისი სტრუქტურა, რაც დამატებით თავსატეხს წარმოადგენს ამ საკითხით დაინტერესებული ნებისმიერი მკვლევარისთვის. გაურკვეველია "უფასო" და შელავათიანი გაზის გამოყენების სფეროც, ანუ გაურკვეველია თუ სად გამოიყენება იგი: თბოსადგურებში თუ გათბობისათვის (თავისთავად ცხადია, რომ სამეწარმეო მიზნებისათვის არ იქნება გამოყენებული). ეს მეტად მნიშვნელოვანი საკითხია, ვინაიდან "უფასო" და შელავათიანი გაზის გამოყენების სფეროს შესახებ ინფორმაცია არსებითია მოსახლეობისათვის მიწოდებული გაზის ტარიფის გაანგარიშების მეთოდის დადგენისათვის.

აღნიშნულ მაჩვენებლებზე მიახლოებითი მსჯელობა შეიძლება ამ დარგის სპეციალისტების, ექსპერტებისა და სხვა დაინტერესებული პირების მიერ გამოქვეყნებულ სტატიებზე თუ ინტერვიუებში მითითებული და ხშირ შემთხვევაში ურთიერთგამომრიცხავი მონაცემების შეჯერების საფუძველზე. ქვემოთ, უახლოეს პერიოდში გაზის ტარიფის შემდგომი და თანაც არსებითი შემცირების შეუძლებლობის შესახებ მსჯელობისას, სამწუხაროდ, ასეთ მონაცემებზეც მოგვინევს ძირითადად დაყრდნობა. თუმცა ეს დიდად არ შეცვლის მიღებული დასკვნების შინაარსს, ვინაიდან ამ სტატიის მიზანია ტარიფების, კონკრეტულად კი ბუნებრივ აირზე ფასის არსებითი შემცირების შეუძლებლობის ლოგიკური დასაბუთება

(იმედია ენერგეტიკის სამინისტროს ახალი ხელმძღვანელობა სტატისტიკური ინფორმაციის სფეროში არსებულ ხარვეზებს სათანადო ყურადღებას მიაქცევს და უახლოეს მომავალში აღმოფხვრის მათ, რაც ხელს შეუწყობს ეკონომიკის ამ სფეროში მიმდინარე პროცესების გამჭვირვალობას და აამაღლებს საზოგადოების ნდობის ხარისხს დარგში მიმდინარე პროცესების მიმართ).

2006 წელს გაზის მოხმარებამ შეადგინა 1860 მლნ კუბური მეტრი, ხოლო 2010 წლისთვის 1094 მლნ კუბური მეტრი (1. გვ.: 186). 2006 წელთან შედარებით 2010 წლისათვის ბუნებრივი აირის მოხმარების ასეთი მკვეთრი შემცირების ძირითადი მიზეზი ისაა, რომ აღნიშნულ პერიოდში ბუნებრივ აირზე მოთხოვნა თბოსადგურების მხრიდან შემცირებულია 688 მლნ კუბური მეტრიდან 197 კუბურ მეტრამდე, რაც აისახა მათ მიერ წარმოებული ელექტროენერგიის 3,1-ჯერ შემცირებაშიც (იხ. ცხრ.1). 2006 წლისათვის გაზის მოხმარების მოცულობასთან დაკავშირების დაახლოებით ანალოგიური მაჩვენებელია (1800 მლნ კუბური მეტრი) მითითებული "საერთაშორისო გამჭვირვალობა საქართველოს" მიერ განხორციელებულ კვლევაში: "საქართველოს სახელმწიფო პოლიტიკა ენერგიის ეფექტიანი გამოყენების და ენერგოდაზოგვის მიმართულებით".

ენერგეტიკის სფეროში დასაქმებული, ფრიად კომპეტენტური პიროვნების მიერ მონოდებული მონაცემების თანახმად 2011 წლისათვის ბუნებრივი აირის მოხმარების წლიურმა მოცულობამ შეადგინა 1750 მლნ. კუბური მეტრი (მ.შ. თბოსადგურების მიერ 629 მლნ. კუბური მეტრი). აღნიშნულ წელს 2010 წელთან შედარებით გაზის მოხმარების 1,6-ჯერ ზრდა, უპირველეს ყოვლისა, განაპირობა თბოელექტროსადგურების მიერ გამოიმუშავებული ელექტროენერგიის 3,2-ჯერ გადიდება, მეორეს მხრივ გასათვალისწინებელია 2011 წლის პირველ კვარტალში მეტად ცივი ამინდის არსებობაც.

იმავე ზემოაღნიშნული წყაროს თანახმად, ბუნებრივი აირის მოხმარებამ 2012 წლისთვის შეადგინა 1933 მლნ კუბური მეტრი (მ.შ. თბოსადგურების მიერ 693 მლნ. კუბური მეტრი), ანუ წინა წელთან შედარე-

ბით 183 მლნ კუბური მეტრით მეტი. გაურკვეველია ის, თუ რის ხარჯზე მოხდა ასეთი არსებითი ზრდა. როგორც ცხრილიდან ჩანს, აღნიშნულ პერიოდში თბოსადგურების მიერ მოხმარებული ბუნებრივი აირის მოცულობა გაიზარდა მხოლოდ 64 მლნ კუბური მეტრით. გამოდის, რომ 2012 წელს, 2011 წელთან შედარებით, 119 მლნ კუბური მეტრით, ანუ 10,6%-ით გაზრდილა მოსახლეობის (აგრეთვე სხვადასხვა დაწესებულებების გათბობის მიზნით) და საწარმოების მიერ მოხმარებული ბუნებრივი აირის ერთობლივი მოცულობა.

2012 წელს, 6,1%-იანი ეკონომიკური ზრდის ტემპის პირობებში, სრულიად ლოგიკურია გაზზე მოთხოვნის ზრდა სამეწარმეო მიზნებისათვის. ამასთან, გაზზე მოთხოვნის ზრდის მიზეზი შეიძლება იყოს მოსახლეობის მხრიდან მასზე მოთხოვნის ზრდაც¹. არც თუ ცივი ზამთრის ფონზე, გათბობისათვის გამოყენებული ბუნებრივი აირის მოხმარების ზრდის ერთ-ერთ მიზეზად შეიძლება მივიჩნიოთ, 2012 წლის შემოდგომაზე განხორციელებული პოლიტიკური ცვლილებების შედეგად, მომავალ შემოსავლებთან დაკავშირებით მოსახლეობაში იმედიანი განწყობის ჩამოყალიბება (საუბარი შეეხება პოზიტიურ მოლოდინებს შემოსავლების ზრდასთან და მოსახლეობის სოციალურ დაცულობის ხარისხის ამაღლებასთან დაკავშირებით, რასაც შესაძლოა გამოეწვია 2012 წლის მე-4 კვარტალში გაზის მოხმარების არსებითი ზრდა).

ზემოაღნიშნული სტატისტიკური ინფორმაციის უტყუარობის შემ-

1 ვინაიდან შეცდომისგან არავინაა დაზღვეული, მ. შ. 2011-2012 წლებთან დაკავშირებით ჩვენი ინფორმაციის წყაროც, ამიტომ არც იმას გამოვრიცხავთ, რომ 2012 წლისათვის ბუნებრივი აირის მოხმარების ზრდა შეიძლება განპირობებული იყოს 2011-2012 წლებში ბუნებრივი აირის მოხმარების მაჩვენებლების გაანგარიშებისას დაშვებული უნებლიე შეცდომებითაც. ასეთი ხასიათის შეცდომების კორექტირება დაზუსტებას, როგორც წესი, დრო სჭირდება. ასე მაგალითად, საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურიც წინა წლის ეკონომიკური შედეგებთან დაკავშირებით ყოველი წლის დასაწყისში აქვეყნებს წინასწარ შეფასებებს და შემდგომ მთელი წლის მანძილზე ახორციელებს მათ კორექტირება-დაზუსტებას - ახალი გარემოებების გამოვლენის გათვალისწინებით.

ცხრ.1. ელექტროენერგიის 2006-2011წწ ფაქტიური ბალანსი (მლნ კვტსთ) და ბუნებრივი აირის მოხმარება (მლნ კუბური მეტრი)¹

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ელექტროენერგიის 2006-2011წწ ფაქტიური ბალანსი (მლნ კვტსთ)								
1	ექსპორტი		-633,9	-679,4	-749,4	-1524	-930,6	- 528,2
2	იმპორტი		433,5	649,2	255,0	222,1	471	614,6
3	თბოსადგურები	2103,8	1514,6	1279,3	990,7	678,6	2215,9	2477,1
4	ჰესები	5321,6	6832	7162	7412	9368	7890,2	7220,5
ბუნებრივი აირის მოხმარება (მლნ. კუბური მეტრი)								
1	მთლიანი წლიური მოხმარება	1860	1684	1450	1200	1094	1750	1933
2	მათ შორის: თბოსადგურების მიერ	688,2				197	629	693
3	მოსახლეობისა და საწარმოების მიერ	1171,8				897	1121	1240

1 ელექტროენერგიის 2006-2011წწ ფაქტიური ბალანსის (მლნ კვტსთ) მონაცემები აღებულია "საქართველოს ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს" საიტიდან, ხოლო 2006-2010წწ ბუნებრივი აირის მოხმარების (მლნ. კუბური მეტრი) მონაცემები აღებულია: "საქართველოს ეკონომიკა". სარედაქციო კოლეგია: ვლ. პაპავა, ლ. ჩიქავა, რ. აბესაძე, რ. ასათიანი, ი. მესხია, ვ. სართანია, ი. არჩვაძე. 2012წ, (გვ.: 186).

თხვევაში, მოსახლეობის, სამეწარმეო სექტორისა და სხვადასხვა დაწესებულებების მიერ მოხმარებული ბუნებრივი აირის წლიური მოცულობა 2012 წელს შეადგენს დაახლოებით 1240 მლნ კუბურ მეტრს.

ქვემოთ განვიხილოთ კომუნალური ტარიფების შემცირების შედეგები:

ტარიფის შემცირება სოციალურ ეფექტთან ერთად მოგვცემს მნიშვნელოვან მიკროეკონომიკურ და მაკროეკონომიკურ ეფექტებს, რომელთა შედეგების ცალმხრივად, დადებითად შეფასება დაუშვებელია - იმ ობიექტური გარემოებების გათვალისწინებით, რომლებიც განაპირობებენ აღნიშნული დადებითი ეფექტების გარკვეულ გაუფერულებას-ნიველირებას.

ტარიფების შემცირების სოციალური ეფექტი გამოხატება მოსახლეობის, განსაკუთრებით კი დაბალშემოსავლიანი ფენების კეთილდღეობის ამაღლებაში. ასე მაგალითად, ტარიფის შემცირების შედეგად მცირდება გამოყენებული ბუნებრივი აირის ერთეულზე დანახარჯები, რაც განაპირობებს განსაზღვრული მოცულობის ბუნებრივი აირის შესაძენად გაწეული საერთო დანახარჯების

შემცირებას და მათ მიერ მოხმარებული ბუნებრივი აირის რაოდენობის ზრდას. ამასთან, იზრდება სამომხმარებლო დანახარჯის მოცულობაც, ანუ იზრდება **"სხვაობა იმ თანხას, რომლის გადახდისთვისაც მყიდველები მზად არიან საქონლის შეძენის მიზნით, და იმ თანხას შორის, რომელსაც რეალურად იხდიან"**, რაც ასახავს "საქონლის შეძენის შედეგად მყიდველების მიერ მიღებულ სარგებლობას თვით მყიდველების აზრით" (2. გვ.: 139). ე.ი. ტარიფების შემცირება იწვევს სამომხმარებლო დანახარჯის ზრდას, რაც მიუთითებს მოსახლეობის ეკონომიკური კეთილდღეობის ამაღლებაზე.

ტარიფების შემცირების მაკროეკონომიკური ეფექტი გულისხმობს მოკლევადიანი პერიოდისთვის ერთობლივი მოთხოვნის წახალისებას (შემოსავლის ეფექტის ზეგავლენით), ხოლო თუკი ტარიფების შემცირება შეეხება სამეწარმეო სექტორსაც, მაშინ შედარებით გრძელვადიანი პერიოდისათვის მოსალოდნელია ერთობლივი მიწოდების სტიმულირება.

ტარიფის შემცირების მიკროეკონომიკური ეფექტი დაკავშირებულია ბუნებრივი აირის მოხმარებელ-

თა მსყიდველობითუნარიანობის, ანუ რეალური შემოსავლის ზრდასთან, რაც განაპირობებს ბუნებრივ აირზე მოთხოვნის ამაღლებას. მაგალითად, ბუნებრივი აირის ტარიფის შემცირებისას დაახლოებით 10 %-ით, ანუ კუბურ მეტრზე 5 თეთრით, მოსახლეობა, სამეწარმეო სექტორი და სხვადასხვა დაწესებულებები წლის მანძილზე დაზოგავენ დაახლოებით 62 მილიონ ლარს, იმ პირობით, რომ მათ მიერ ბუნებრივი აირის ერთობლივი წლიური მოხმარება დაახლოებით 1240 მლნ კუბური მეტრია, ანუ 2012 წლის დონეზეა და თანაც ტარიფების შემცირება შეეხება სამეწარმეო სექტორსაც. გაზისა და ელექტროენერგიის მოხმარების სტრუქტურის (მოსახლეობის, სამეწარმეო სექტორის, სხვა დაწესებულებების მიერ) შესახებ ინფორმაციის უქონლობა არ იძლევა ტარიფების შემცირების შედეგად ფორმირებული მოსახლეობის დანახარჯების მოცულობის დამოუკიდებლად გაანგარიშების საშუალებას.

როგორც წესი, ამა თუ იმ საქონელზე ფასების ცვლილებისას (სხვა საქონელზე ფასებისა და მომხმარებელთა ნომინალური შემოსავლების უცვლელობისას) მოსალოდნელია

ჩანაცვლების ან შემოსავლის ეფექტი, ან ორივე ერთად (3. გვ.: გვ.: 110-112).

ჩანაცვლების მიკროეკონომიკური ეფექტის თანახმად, ბუნებრივ აირზე ფასის შემცირება გამოიწვევს შეფარდებითი ფასების ცვლილებას, რის შედეგადაც ბუნებრივ აირზე მოთხოვნა შეიძლება მკვეთრად გაიზარდოს, ხოლო სხვა საქონელზე მოთხოვნა კი შემცირდეს. მიუხედავად იმისა, რომ გათბობის მიზნით საოჯახო მეურნეობებისა და სხვა სუბიექტების მიერ გამოყოფილი ბიუჯეტი მეტნაკლებად ფიქსირებულია (მისი მოცულობა ძირითადად დამოკიდებულია ნომინალური შემოსავლის დონეზე), მოვლენების ასეთი განვითარება გამორიცხული არ არის. ბუნებრივ აირზე ფასების შემცირებამ შეიძლება მომხმარებელს უზბიძგოს მისი მეტი მოცულობით მოხმარებისკენ, მ. შ. სხვა პროდუქციის ხარჯზე და გამოიწვიოს მის შესაძენად გამოყოფილი ბიუჯეტის მოცულობის ზრდა, რაც განაპირობებს ჩანაცვლების ეფექტს. ამ შემთხვევაში, ბუნებრივ აირზე ფასის მიმართ მოთხოვნის ელასტიკურობის კოეფიციენტი აუცილებლად 1-ზე მკვეთრად მეტი იქნება. იგივეს თქმა შეიძლება სამენარმეო სექტორზეც: გაზის გაიარებისას მენარმეთა მიერ ენერგეტიკულ რესურსებზე (სამენარმეო მიზნებისთვის) გამოყოფილი ბიუჯეტიც შეიძლება გაიზარდოს - ნარმოების სხვა კომპონენტებისთვის განკუთვნილი სახსრების შემცირების ხარჯზე.

ვინაიდან მოსახლეობის მხრიდან ბუნებრივ აირზე მოთხოვნა მეტნაკლებად გაჯერებულია, ამიტომ მიუხედავად თეორიული შესაძლებლობისა, შეუძლებლად მიგვაჩნია ფასის შემცირებამ (მითუმეტეს მცირე დოზებში, ვთქვათ 10 %-ით) ჩანაცვლების ეფექტი გამოიწვიოს.

შემოსავლის ეფექტის თანახმად, ბუნებრივ აირზე ფასის შემცირებისას გაიზრდება მომხმარებელთა რეალური შემოსავალი, რაც განაპირობებს მოთხოვნის ზრდას როგორც ბუნებრივ აირზე, აგრეთვე სხვა პროდუქტებზეც. პრობლემაა იმის განსაზღვრა, ბუნებრივ აირზე ფასის შემცირებით განპირობებულია რეალური შემოსავლის ზრდა და ამით გამოწვეული ერთობლივი მოთხოვნის ამაღლება თუ როგორი პროპორციით გადანაწილება გაზსა და დანარჩენ პროდუქტებზე. ეს დამოკიდებულია ფასის მიმართ ბუნებრივ აირზე მოთხოვნის ელასტიკურობაზე. როცა ფასის მიმართ ბუნებრივ აირზე მოთხოვნის ელასტიკურობა შედარებით მაღალია (1-ის ტოლია, ან მეტად), ნაკლებია (მასზე), მაშინ ბუნებრივ აირზე ფასის შემცირებით განპირობებული რეალური შემოსავლის ზრდის დიდი ნაწილი მოხმარდება მისი დამატებითი მოცულობის შეძენას და პირიქით, ფასის მიმართ ბუნებრივ აირზე მოთხოვნის შედარებით დაბალი ელასტიკურობისას (ანუ, როცა ელასტიკურობის კოეფიციენტი, მართალია 0-ზე მეტია, მაგრამ მკვეთრად ნაკლებია 1-ზე), მასზე ფასის შემცირებით განპირობებული

რეალური შემოსავლის ზრდის დიდი ნაწილი მოხმარდება სხვა საქონლის შეძენას.

როგორც წესი, სათბობ-ენერგეტიკულ რესურსებზე, განსაკუთრებით ბენზინზე, ფასის მიხედვით მოთხოვნა საკმაოდ არაელასტიურია, განსაკუთრებით მოკლევადიანი პერიოდისთვის (ანუ მოთხოვნის მრუდი საკმაოდ ციცაბოა. ამით სარგებლობენ აღნიშნული რესურსების ექსპორტიორი ქვეყნები და ფასების ამაღლებას არც თუ იშვიათად მიმართავენ), ხოლო გრძელვადიანი პერიოდისათვის შედარებით ელასტიური. ამის ერთ-ერთი მიზეზი ისაა, რომ მომხმარებელთა სამომხმარებლო ჩვევების შესაცვლელად გარკვეული დროა საჭირო (3. გვ.: გვ.: 45).

ფასის მიმართ ბუნებრივ აირზე მოთხოვნის ელასტიკურობასთან დაკავშირებით უნდა ვივარაუდოთ, რომ მისი დონე შედარებით მაღალი იქნება (ანუ გაზზე მოთხოვნის მრუდი ნაკლებად ციცაბო იქნება ბენზინზე მოთხოვნის მრუდთან შედარებით) როგორც მოკლევადიანი (ფასის შემცირების შესახებ გადანყვეტილების მიღებისას არსებული სეზონის გათვალისწინებით, ანუ ზამთარში ფასის შემცირებისას მოთხოვნის ელასტიკურობის კოეფიციენტი მოკლევადიან პერიოდში ბევრად უფრო მაღალი იქნება, ვიდრე წლის სხვა პერიოდში), აგრეთვე გრძელვადიანი პერიოდისთვის. ამის მიზეზად შეიძლება ის მივიჩნიოთ, რომ ბუნებრივი აირის მეტი მოცულობა მოსახლეობის-

თვის უზრუნველყოფს ნორმალური არსებობისთვის აუცილებელ - უკეთეს ცხოვრების პირობებს და მეტ საყოფაცხოვრებო კომფორტს. ამიტომ, მათი სამომხმარებლო ჩვევები ბევრად უფრო სწრაფად და ბევრად უფრო მკვეთრად შეიცვლება, ვიდრე ბენზინის შემთხვევაში. შესაბამისად, ადამიანები დაუყოვნებლივ ისარგებლებენ ფასის შემცირებით და მეტ ბუნებრივ აირს შეიძენენ. ამასთან, ბუნებრივ აირზეც მოთხოვნის ელასტიურობის კოეფიციენტი ფასის მიმართ, სავარაუდოდ ნაკლები იქნება ერთზე, ყოველ შემთხვევაში მოკლევადიანი პერიოდისთვის, მაგრამ რამდენად, ეს დამოკიდებულია ფასის შემცირების მასშტაბზე. როდესაც ფასი მნიშვნელოვნად მცირდება, მაშინ მოთხოვნის ელასტიურობა ფასის მიმართ შედარებით მაღალია.

ახლა განვიხილოთ თუ რა შედეგებს მივიღებდით ბუნებრივ აირის ფასის კონკრეტული შემცირებისას. მოსახლეობის და სამენარმეო სექტორის მიერ ბუნებრივი აირის ცალ-ცალკე, დამოუკიდებლად მოხმარების დონეებთან დაკავშირებით სტატისტიკური ინფორმაციის უქონლობა გვაიძულებს, რომ ბუნებრივ აირზე ფასის შემცირების ეკონომიკური შედეგების ანალიზისას ისე მოვიქცეთ, თითქოსდა იგი მოსახლეობასთან ერთად შეეხებოდეს სამენარმეო სექტორსაც. აღნიშნულის შედეგად შეუძლებელია მოსახლეობისათვის გაზის ტარიფის შემცირების (ვთქვათ 5 თეთრით, როგორც ეს ჩვენთან მოხდა) ეკონომიკური შედეგების მეტნაკლებად ზუსტი რაოდენობრივი შეფასება, თუმცა შესაძლებელია ზოგადი ტენდენციებისა და კანონზომიერებების დადგენა. როგორც ზემოთ ვნახეთ, მოსახლეობისა და სამენარმეო სექტორის მხრიდან ბუნებრივი აირის წლიურმა მოხმარებამ 2012 წელს შეადგინა დაახლოებით 1240 მლნ კუბურ მეტრი. ჩავთვალოთ, რომ ბუნებრივი აირის მოხმარება 2013 წელსაც არ შეიცვლებოდა - სანაყის ფასის (0,506 ლარი/კუბურ მეტრ გაზზე) უცვლელად შენარჩუნების შემთხვევაში. აღნიშნული პირობების გათვალისწინებით, მოსახლეობისა და სამენარმეო სექტორისთვის განკუთვნილი ტარიფის დაახლოებით 10%-ით, ანუ 5 თეთრით შემცირე-

ბისას მათი ერთობლივი მსყიდველობითიუნარიანობა გაიზრდებოდა დაახლოებით 62 მილიონი ლარით (1240×0,05). თუ ჩავთვლით, რომ მთელი ეს თანხა წარიმართებოდა გაზის დამატებითი მოცულობის ახალ შემცირებულ ფასად შესაძენად (რაც ნაკლებად სავარაუდოდ მიგვაჩნია), მაშინ მოკლევადიანი პერიოდისთვის გაზზე დამატებითი მოთხოვნა იქნებოდა 136 მლნ კუბურ მეტრზე (62 მლნ ლარი/0,456 ლარი/კუბურ მეტრ გაზზე). ამ შემთხვევაში გაზზე ფასის შემცირება 10%-ით გამოიწვევდა მასზე მოთხოვნის ზრდას 11%-ით ($136/1240=0,11$), ანუ ელასტიურობის კოეფიციენტი იქნებოდა 1,1 ($11\%/10\%$), რაც მოკლევადიანი პერიოდისათვის მკვეთრად მაღალ და ამიტომ რეალურ ვითარებასთან შეუსაბამო სიდიდედ მიგვაჩნია. ერთეულოვანი ელასტიურობის შემთხვევაში ფასის შემცირება 10%-ით გამოიწვევდა გაზზე მოთხოვნის გადიდებას 10%-ით, ანუ 124 მილიონი კუბური მეტრით. თუკი ელასტიურობის კოეფიციენტი აღმოჩნდებოდა 0,5-ის ტოლი, რაც ალბათ უკიდურეს ქვედა საზღვრად უნდა მივიჩნიოთ ბუნებრივი აირისათვის (ვინაიდან ვთვლით, რომ მასზე, როგორც საყოფაცხოვრებო კომფორტის უზრუნველყოფ საჭიროებზე და მთელ რიგ დარგებში, მაგალითად, კვების მრეწველობაში, სანარმოო პროცესის აუცილებელ კომპონენტზე, მოთხოვნა მეტად მგრძნობიარეა ფასის შემცირების მიმართ), მაშინ ბუნებრივ აირზე ფასის 10%-ით შემცირება, გამოიწვევდა მასზე მოთხოვნის 5%-ით, ანუ 62 მლნ კუბური მეტრით გადიდებას. ჩვენი აზრით, ტარიფის 5 თეთრით შემცირებისას, მოკლევადიან პერიოდში გაზზე მოთხოვნის გადიდება მოსალოდნელი იყო სწორედ 62-124 მლნ კუბური მეტრის დიაპაზონში, ხოლო გრძელვადიანი პერიოდისთვის, მოსალოდნელი იყო აღნიშნული დიაპაზონის ქვედა დონის ამაღლება 80-90 მილიონ ლარამდე (ჩვენი ეს დასკვნები ემყარება თეორიულ ცოდნას და მასზე დამყარებულ ლოგიკურ შეფასებებს. იდეალურად ზუსტი დასკვნების განხორციელება მოითხოვს შესაბამის ემპირიულ მონაცემებზე დაკვირვებას. ჩვენთან ასეთი მონაცემების ბაზა მეტისმეტად მწირია, ხოლო

ამ სფეროში უცხოეთში არსებული გამოცდილებაზე, როგორც მონაცემების, აგრეთვე შესაბამისი კვლევების სფეროში, სამწუხაროდ ხელი არ მიგვიწვდება. შესაბამისად, არც ისაა გამორიცხული, რომ ელასტიურობის კოეფიციენტის მნიშვნელობასთან და სამომხმარებლო ჩვევების ცვლილების ხასიათთან დაკავშირებით ჩვენი ვარაუდები, გადაჭარბებული, ან პირიქით აღმოჩნდეს).

იმ შემთხვევაში, თუკი ბუნებრივ აირზე ფასები შემცირდებოდა 50%-ით, ანუ დაახლოებით 25 თეთრით კუბურ მეტრზე, მაშინ მის მოხმარებელთა (თბოსადგურების გარეშე, მოსახლეობისა და სამენარმეო სექტორის) რეალური შემოსავალი გაიზრდებოდა დაახლოებით 310 მილიონ ლარამდე (1240 მლნ კუბური მეტრი/0,25 ლარი/კუბურ მეტრზე). გაზის დამატებითი მოცულობის ახალ შემცირებულ ფასად (დაახლოებით 25,6 თეთრად) შესაძენად ამ თანხის, ანუ 310 მილიონი ლარის მთლიანად დახარჯვის შემთხვევაში, გაზზე მოთხოვნა გაიზრდებოდა 1211 მლნ კუბური მეტრით (310 მლნ ლარი/0,256 ლარი/კუბურ მეტრ გაზზე). ე.ი. გაზზე ფასის შემცირება 50%-ით გამოიწვევდა მასზე მოთხოვნის ზრდას 98%-ით ($1211/1240=0,98$), ანუ ელასტიურობის კოეფიციენტი გაუტოლდებოდა 1,96 ($98\%/50\%$), რაც ბუნებრივი აირის შემთხვევაში, თანაც მოკლევადიანი პერიოდისთვის, მეტისმეტად არაბუნებრივ მოვლენად უნდა მივიჩნიოთ. ერთეულოვანი ელასტიურობის შემთხვევაში ფასის შემცირება 50%-ით გამოიწვევდა გაზზე მოთხოვნის გადიდებას იმავე 50%-ით, ანუ 620 მილიონი კუბური მეტრით. 0,5-ის ტოლი ელასტიურობის კოეფიციენტის შემთხვევაში კი, ბუნებრივ აირზე ფასის 50%-ით შემცირება გამოიწვევდა მასზე მოთხოვნის 25 %-ით, ანუ 310 მლნ კუბური მეტრით გადიდებას. ამრიგად, მოკლევადიან პერიოდში, ტარიფის 25 თეთრით შემცირებისას გაზზე მოთხოვნის გადიდება მოსალოდნელი იქნებოდა დაახლოებით 310-620 მლნ კუბური მეტრის დიაპაზონში. ფასების ასეთი მნიშვნელოვანი შემცირებისას (განახევრებისას), გძელვადიანი პერიოდისთვის აღნიშნული დიაპაზონის როგორც ქვედა, აგრეთვე ზედა დონე მნიშვნელოვნად

ამაღლებოდა. ეს აუცილებლად მოხდებოდა, ვინაიდან ფასის ასეთი მკვეთრი შემცირება მოსახლეობას და სამეწარმეო სექტორს აუცილებლად უზიდავდა გაზის მოხმარების არსებითი გადიდებისკენ. მოვლენები რომ აუცილებლად ასე განვითარდებოდა, ამას ადასტურებს ის ფაქტი, რომ მე-20 საუკუნის 80-იანი წლების ბოლოსთვის, როცა გაზის ტარიფი დაბალი იყო, მისმა მთლიანმა მოხმარებამ საქართველოს მასშტაბით გადააჭარბა 6 მილიარდ კუბურ მეტრს (თბოსადგურების ჩათვლით. თუმცა, თუკი გავითვალისწინებთ აღნიშნულ პერიოდში თბოსადგურების მიერ გამოყენებული ელექტროენერგიის მაჩვენებელს, მაშინ მათზე შეუძლებელია 2-2,5 მლრდ კუბურ მეტრ გაზზე მეტი მოსულობა).

ამრიგად, ბუნებრივ აირზე ტარიფის 10%-ით, ანუ 5 თეთრით შემცირების შემთხვევაში მასზე წლიური მოთხოვნა ამაღლებოდა მინიმუმ 62-124 მლნ კუბური მეტრით, ხოლო 50%-ით, ანუ 25 თეთრით შემცირების შემთხვევაში მოთხოვნა გაიზარდებოდა მინიმუმ 310-620 მილიონი კუბური მეტრით. ამ უკანასკნელ შემთხვევაში მოთხოვნის ბევრად უფრო არსებით ზრდას ექნებოდა ადგილი გრძელვადიანი პერიოდისათვის.

ელექტროენერგიის ტარიფის შემცირებაც 3,5-4 თეთრით აუცილებლად გამოიწვევს ელექტროენერგიაზე მოთხოვნის ზრდას, რამაც თავის მხრივ შესაძლოა გამოიწვიოს თბოსადგურების მიერ წარმოებულ ელექტროენერგიაზე მოთხოვნის გადიდება, რაც აუცილებლად გაზრდის ერთობლივ მოთხოვნას გაზზე.

ამრიგად, როგორც ანალიზი ცხადყოფს, ბუნებრივი აირის ტარიფის არსებითი შემცირება, მათ შორის სამეწარმეო სფეროსთვისაც, აუცილებლად გამოიწვევს მნიშვნელოვან მაკროეკონომიკურ ეფექტს როგორც მოკლევადიანი, აგრეთვე გრძელვადიანი პერიოდისთვის. ამასთან, ტარიფის არსებითი შემცირება განაპირობებს გარკვეული პრობლემების წარმოქმნას, რომლებიც უკავშირდება გაზზე მოთხოვნის ზრდას შემოსავლების და/ან ჩანაცვლების ეფექტის მოქმედების შედეგად. სწორედ ამიტომ, ანუ ბუნებრივ აირზე მოთხოვნის მკვეთრი ზრდისა და მასთან დაკავშირებული პრობლემების

თავიდან ასაცილებლად, შეამცირა მთავრობამ გაზის ტარიფი მხოლოდ 10%-ით და ისიც მხოლოდ მოსახლეობისთვის. გაზის ტარიფის 50%-ით და თუნდაც 20-25 %-ით შემცირებისას, მ. შ. სამეწარმეო სექტორისთვისაც, აუცილებლად წარმოიქმნებოდა სერიოზული პრობლემები:

პრობლემა №1. რამდენად იქნებოდა შესაძლებელი გაზზე გაზრდილი მოთხოვნის დაკმაყოფილება. უპირველეს ყოვლისა, საინტერესოა ის, თუ გაზის მომწოდებელ უცხოურ (აზერბაიჯანულ) კომპანიებთან დადებული ხელშეკრულებით რამდენს შეადგენს გაზის წლიური მოწოდების ლიმიტი, ანუ მისი მოწოდების მაქსიმალური მოცულობა თითოეული წლისთვის, ან ხელშეკრულებით განსაზღვრული ვადისთვის მისი საშუალოწლიური მოცულობა. თუ ეს ლიმიტი მიღწეულია, მაშინ გაზის ნებისმიერი დამატებითი მოცულობაზე (მცირეზე თუ დიდზე) მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად, აუცილებელია მეორე მხარის თანხმობა და ახალი ხელშეკრულების გაფორმება, ან ახალი მომწოდებლების მოძიება. ნებისმიერ შემთხვევაში, ასეთ შეთანხმებას დრო სჭირდება და მისი

მოგვარება ჩვენი ქვეყნის გეოპოლიტიკური მდებარეობიდან გამომდინარე, ეკონომიკურთან (მაგალითად, ხელსაყრელი ფასის შეთავაზება) ერთად დამოკიდებულია პოლიტიკურ ფაქტორებზეც.

პრობლემა №2. იმ შემთხვევაშიც კი, თუ ასეთი შეთანხმება მიიღწეოდა, გაზის დამატებითი მოცულობის შეძენას დასჭირდებოდა უცხოური ვალუტის დამატებითი მოცულობის მოძიება, რაც ადვილი ნამდვილად არ იქნებოდა იმის გათვალისწინებით, რომ ადრე აღებული უცხოური ვალდებულებების გასტუმრება არსებით ხარჯებთანაა დაკავშირებული. ამიტომ აუცილებელი გახდებოდა, ან დამატებითი უცხოური კრედიტების აღება, ან იმპორტულ პროდუქციაზე მოთხოვნის სტრუქტურის არსებითი შეცვლა.

პრობლემა №3. გასათვალისწინებელია ისიც, რომ საბაზრო ფასად გაზის დამატებითი მოცულობის შეძენა გამოწვევდა გაზის საშუალო შენონილი ღირებულების ამაღლებას, რაც გასათვალისწინებელი გახდებოდა ახალი შემცირებული ტარიფის დადგენისას. ამის შედეგად გართულდებოდა სასურველ დო-

ნემდე მისი შემცირება. თუმცა თუკი თბოსადგურებს დღესდღეობით უფასო ან შეღავათიანი გაზი მიენოდება, მაშინ არც ისაა გამორიცხული, რომ ტარიფის მატების აუცილებლობა არც წარმოქმნილიყო, ან ტარიფის ზრდა მეტად უმნიშვნელო ყოფილიყო, რადგან ამ შემთხვევაში უფასო-შეღავათიანი გაზი ისედაც არანაირ როლს არ ასრულებს (ნესით არ უნდა ასრულებდეს) სხვა დანარჩენი მომხმარებლებისათვის ტარიფის განსაზღვრაში.

ზემოაღნიშნულის შედეგად, ჩვენს წინა სტატიაში (5) მეტად საეჭვოდ მივიჩნიეთ მოკლევადიანი პერიოდისთვის (განვიღო ზამთარში) გაზის ტარიფის არსებითი შემცირება 20-25%-ით, ხოლო 50%-ით შემცირებაზე საუბარიც კი ზედმეტად ჩავთვალეთ.

გაზის ტარიფის შემცირების საკითხის განხილვისას მეტად მნიშვნელოვანია ის, თუ რა დამატებითი ვალდებულებები აკისრია გაზის ადგილობრივ კომპანიებს საქართველოში. როგორც ნესი, ასეთი ვალ-

დებულებები არ უნდა არსებობდეს, მაგრამ მასმედიის საშუალებების მიერ გავრცელებული ინფორმაციის მიხედვით ცნობილი გახდა, რომ აღნიშნული კომპანიები, მაგალითად, „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“, რომელიც შვილობილი „გაზის ტრანსპორტირების კომპანიის“ მეშვეობით ახორციელებს გაზის ტრანსპორტირებას საქართველოში (მხოლოდ მას გააჩნია ამის ექსკლუზიური უფლება), გარდა ბიუჯეტის სასარგებლოდ მისთვის კუთვნილი გადასახადების გადახდისა, დამატებით მეტად ძვირადღირებულ საბიუჯეტო პროექტებსაც აფინანსებდა. მართალია აღნიშნული კომპანია სახელმწიფოს საკუთრებაა და მისი მოგება სახელმწიფოს შეუძლია საკუთარი შეხედულებისამებრ განკარგოს, მაგრამ ეს სახელმწიფოს არ აძლევს იმის უფლებას, რომ უმოწყალო მონოპოლისტივით ხელოვნურად მეტისმეტად გაზარდოს ფასი და მოსახლეობის, მათ შორის, დაბალ-შემოსავლიანთა და სოციალურად

დაუცველთა ხარჯზე მიიღოს მონოპოლიური ზემოგება და ამ გზით მიღებული დამატებითი შემოსავლებით დააფინანსოს ბიუჯეტის დეფიციტი. აღნიშნული შემოსავლების გარეშე, სახელმწიფო ან ვერ დააფინანსებდა ზემოაღნიშნულ პროექტებს, ან მოუწევდა იმის აღიარება, რომ ბიუჯეტის დეფიციტი ბევრად მეტია ოფიციალურად გამოცხადებულზე. **იმედია, რომ ახალი მთავრობა ამ კურსს არ გააგრძელებს, ანუ იმედია რომ სახელმწიფოს მმართველობაში არსებული ბუნებრივი მონოპოლიები განთავისუფლებიან ხელოვნურად მათთვის დაკისრებული საბიუჯეტო ვალდებულებებისგან** (თავისთავად არ ვგულისხმობთ საგასახადო ვალდებულებებს), რაც წარმოადგენს ბუნებრივი აირის ფასის რაღაც გარკვეული მინიმალური დონით შემცირებას წყაროს.

როგორც საქართველოს პრემიერ-მინისტრისადმი აზერბაიჯანელი ჟურნალისტის მიერ დასმული შეკითხვიდან გაირკვა, აზერბაიჯანის მხარე საქართველოს ათას კუბურ მეტრ გაზს ტრანსპორტირების ღირებულების ჩათვლით აწვდის 145 დოლარად, ანუ დაახლოებით 250 ლარად. უფასო და შეღავათიანი გაზი კიდევაც რომ გამოვრიცხოთ, ერთი კუბური მეტრის ღირებულება გამოდის 25 თეთრი. მართლაც საინტერესო თანაფარდობა აღნიშნულ 25 თეთრსა და მოსახლეობის მიერ გადახდილ 50,6 თეთრს შორის, რომ არაფერი ვთქვათ სამეწარმეო სექტორის მიერ გადახდილ 75 თეთრზე. როგორც ჩანს, ტარიფის უფრო მეტი შემცირების რაღაც რეზერვები ნამდვილად არსებობს. მიუხედავად ამისა, ტარიფის შემცირებისას გაზზე მოთხოვნის ზრდის, მასთან დაკავშირებული პრობლემებისა და მათი გადაჭრის გზების მოძიების სირთულიდან გამომდინარე, გაზზე ტარიფის შემდგომი შემცირება უფრო გრძელვადიან პერსპექტივად მიგვაჩნია, თუმცა გამორიცხული არც ისაა, რომ ახალ ობიექტურ გარემოებათა გათვალისწინებით საერთოდ არ შემცირდეს.

ამრიგად, ზემოაღნიშნულ ობიექტურ გარემოებათა გათვალისწინებით, უახლოესი პერიოდისთვის შეუძლებლად მიგვაჩნია გაზის ტარიფის შემდგომი არსებითი შემცირება

(20-25 %-ის ფარგლებში). პრობლემას წარმოადგენს ამ საკითხთან დაკავშირებით მოსახლეობაში არსებული მოლოდინი, რომლის ჩამოყალიბებაში, როგორც ბოლო ერთი წლის მანძილზე განვითარებული მოვლენების ობიექტური ანალიზი ცხადყოფს, უმთავრესი როლი შეასრულა თავად მოსახლეობის შინაგანმა, ცნობიერმა, თუ ქვეცნობიერმა განწყობამ და დამოკიდებულებამ მოსალოდნელ ცვლილებებთან მიმართებაში. ამასთან, აღნიშნული განწყობა-მოლოდინის ფორმირება-განმტკიცებაში კატალიზატორის როლი შეასრულა საინფორმაციო საშუალებების მიერ ამ თემით აპელირებამაც (როგორც ჩანს, ამ სფეროს წარმომადგენლებშიც შინაგანი განწყობა ანალოგიურად ჩამოყალიბდა). მიუხედავად იმისა, რომ „ქართული ოცნების“ ლიდერთა გამონათქვამებში იყო ცალკეული მინიშნებები ტარიფების შემცირების შესახებ, რაც მათ პრაქტიკულად შეასრულეს, შეუძლებელია არ დაეთანხმო ენერგეტიკის მინისტრის განცხადებას, რომ ტარიფების შემცირებასთან დაკავშირებით ინფორმაცია გადაჭარბებით იქნა მიწოდებული საინფორმაციო საშუალებების მიერ, მით უფრო, რომ ამის შესახებ არაფერი წერია „ქართული ოცნების“ პროგრამაში.

მიუხედავად იმისა, იყო თუ არა დაპირებები ტარიფის შემცირებაზე ფაქტი სახეზეა: მოსახლეობაში არსებობდა მათი უფრო არსებითი შემცირების მოლოდინი. ამიტომ, ხელისუფლებამ საჭიროა, როგორც საკუთარი, აგრეთვე ქვეყნის ინტერესებიდან გამომდინარე, ნათლად და მკაფიოდ აუხსნას საზოგადოებას თუ რა ობიექტური გარემოებები უშლის ხელს ტარიფების უფრო მკვეთრ შემცირებას, რათა მოსახლეობაში არ ჩამოყალიბდეს ნიჰილისტური დამოკიდებულება ყოველგვარი პოლიტიკური პროცესის მიმართ. ნებისმიერ შემთხვევაში, პოზიტიური ცვლილებების მოლოდინი არ უნდა გაქარწყლდეს, პირიქით, ქვეყნის კულტურულ-ეკონომიკური აღმშენებლობისაკენ მიმართულმა ხელისუფლების ენერგიულმა ნაბიჯებმა, მოვლენების არასასურველი მიმართულებით განვითარების შემთხვევაში

გულწრფელმა ახსნა-განმარტებებმა, ხელი უნდა შეუწყოს იმედიანი განწყობა-მოლოდინებისა და შესაბამისი ემოციური ფონის ჩამოყალიბებას, წინააღმდეგ შემთხვევაში მოსალოდნელია ხელისუფლების ავტორიტეტის ვარდნა და მოსახლეობაში ნიჰილისტური დამოკიდებულების ჩამოყალიბება ხელისუფლების, სახელმწიფოსა და მისი ინსტიტუტების მიმართ, რაც ნამდვილად არ წაადგება საერთო ქართულ საქმეს.

დაბოლოს: ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური აღორძინების ტემპების ასამაღლებლად სასურველია

ელექტროენერგიაზე და ბუნებრივ აირზე ტარიფების შემცირება პირველივე შესაძლებლობისთანავე შეეხოს სამეწარმეო სექტორსაც. ტარიფების შემცირებით სამეწარმეო სექტორს მეტი სამუშაო ადგილების შექმნისა და მეტი პროდუქციის წარმოების შესაძლებლობა მიეცემა, რაც საბოლოო ანგარიშით გაზრდის მოსახლეობის შემოსავლებს და ამ გზით შეარბილებს შედარებით მაღალი ტარიფების არსებობით განპირობებულ სოციალურ პრობლემებს.

დემნა კვარაცხელია,
ეკონომიკის დოქტორი

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. „საქართველოს ეკონომიკა“. სარედაქციო კოლეგია: ვლ. პაპავა, ლ. ჩიქავა, რ. აბესაძე, რ. ასათიანი, ი. მესხია, ვ. სართანია, ი. არჩვაძე. მთ. რედაქტორი: რ. ასათიანი. 2012წ.
2. მენქიუ გ. ეკონომიკის პრინციპები. 2008წ.
3. პინდაიკი რ., რუბინფელდი დ., მიკროეკონომიკა. 1998წ.
4. „საერთაშორისო გამჭვირვალობა საქართველო“. „საქართველოს სახელმწიფო პოლიტიკა ენერგიის ეფექტიანი გამოყენების და ენერგოდაზოგვის მიმართულებით“. 2008წ.
5. დ. კვარაცხელია. „შესაძლებელია თუ არა გაზის ტარიფის არსებითი შემცირება?“ საინფორმაციო ანალიტიკური სააგენტო „ივერიონი“. <http://iverioni.com.ge/3501-shesadzlebelia-thu-ara-gazis-tarifiks-arsebithi-shemcireba.html>. 2012წ.

MICRO AND MACROECONOMIC OUTCOMES OF TARIFFS REDUCTION FOR UTILITY SERVICES

Demna Kvaratskhelia,
Doctor of Economy

Article provides justification that reduction of tariffs for utility services is substantially within the context of priorities of socioeconomic policies. This provides social, as well as micro and macroeconomic effects – in short (stimulation of aggregate demand – on account of the incomes and/or replacement effects) and long (stimulation of aggregate supply – if tariffs reduction affects production sector as well) run.

Work provides discussion of the problems related to tariffs reduction, which, to certain extent, impair the positive outcomes expected from tariffs reduction. Hence, necessity of giving due consideration to this problem is reasoned – for the purpose of adjusting and exact evaluation of socioeconomic outcomes of tariffs reduction.